

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ПЕДАГОГА В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

2. Берегова Г. Д. Методологічні функції філософії освіти у вітчизняному соціокультурному просторі. *Філософія науки: традиції та інновації*. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2012. № 2 (6). С. 185–193.
3. Берегова Г. Д. Освітньо-виховний потенціал філософських знань у системі вищої аграрної освіти в Україні. Херсон: Айлант, 2012. 312 с.
4. Самчук З. Ф. Світоглядні основи соціально-філософського дослідження ідеології: проблема критеріїв та пріоритетів вибору: Монографія: у 2 т. Т. 1. АПН України, Ін-т вищої освіти АПН України. Дніпропетровськ: Арт-Прес, 2009. 917 с.
5. Скотна Н. В. Вища освіта України як фактор цивілізаційного визначення молоді. Нац. Академія пед. наук України, Ін-т вищої освіти. К. : Педагогічна думка, 2010. 312 с.
6. Філософія освіти: хрестоматія / уклад.: В. О. Огнев'юк. КУ ім. Б. Грінченка, 2014. 508 с.

Бирка М. Ф., Лупаренко Л. А.*

**ВЕБ-ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ЯК ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЗАСІБ
РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА**

У дослідженні розкрито можливості веб-енциклопедії як засобу розвитку інноваційної компетентності педагога. Уточнено зміст та характерні ознаки інноваційної компетентності педагога. Визначено види, основні структурні складові, властивості та можливості веб-енциклопедії як цифрового ресурсу. Представлено сучасні веб-орієнтовані національні академічні енциклопедичні ресурси, що створені установами Національної академії наук України. Детерміновано переваги сучасних електронних енциклопедій як інформаційного засобу розвитку досліджуваної компетентності.

Ключові слова: інноваційна компетентність педагога, зміст та характерні ознаки, веб-енциклопедія, цифрові ресурси, інформаційний засіб.

Динамічність реформування системи освіти в Україні висуває перед науково-педагогічними і педагогічними працівниками низку нових вимог, ключовою з яких є наявність високого рівня інноваційної компетентності. Адже саме ця компетентність дає змогу кожному педагогу ефективно реалізувати власну професійну діяльність та дозволяє успішно здійснити реалізацію реформ в освіті на рівні конкретного закладу освіти.

Як зазначає М. Бирка, *інноваційна компетентність педагога* завжди виступає результатом інноваційної діяльності, яка організована на відповідних теоретичних засадах і втілена завдяки прагненням педагога до саморозвитку, самовдосконалення та творчості у педагогічній діяльності [1, с. 10].

Науковець В. Харагірло інтерпретує *інноваційну компетентність педагога* як певну готовність, що забезпечує

*© Бирка М. Ф., Лупаренко Л. А.

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ПЕДАГОГА В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

здійснення ним усіх етапів інноваційної професійної діяльності: від моделювання і прогнозування до впровадження нововведення [8, с. 35].

Дослідники О. Проценко та С. Юрочко *інноваційну компетентність* визначають як «інтегральну характеристику, яка включає здатності з розробки, освоєння та втілення інновацій в практику педагогічної діяльності, що ґрунтуються на відповідних знаннях та уміннях фахівця, через сформованість необхідних особистісних якостей та досвіду» [7, с. 53]. При цьому, наводять її найбільш *характерні ознаки*, а саме: 1) особистісна спрямованість фахівця на освоєння нового, готовність до змін в способах професійної діяльності; 2) суб'єктність цілепокладання, цілездійснення і самореалізації; 3) чіткість професійної позиції, усвідомлення соціальної значимості інновацій, включення у соціальну творчість; 4) відповідність складу компетентності структурі інноваційної діяльності; 5) ефективність способів реалізації системи знань, умінь, навичок на всіх етапах інноваційного процесу; 6) здатність до творчого підходу у вирішенні професійних задач; 7) цілісність всієї сукупності компетенцій у складі інноваційної компетентності фахівця як системного утворення; 8) високий рівень професіоналізму фахівця, що ґрунтується на осмисленні та самовдосконаленні його професійного досвіду [там само, с. 53-54].

Таким чином, інноваційна компетентність насамперед передбачає наявність у педагога здатності побачити елементи нового у повсякденній рутині педагогічної праці – інноваційного сприйняття професійної діяльності, а також усвідомлення життєвої необхідності впровадження інновацій в освіту, що втілюється в імплементації нових більш ефективних форм, методів і засобів навчання. Не менш важливим є те, що належний рівень інноваційної компетентності педагога забезпечує якісно нові результати професійної діяльності, які отримуються внаслідок реалізації інновацій.

У контексті нашого дослідження неабияке значення приймає праця С. Кириленко, яка акцентує увагу на тому, що *інноваційна компетентність сучасного вчителя суттєво детермінована процесами цифровізації*, які відбуваються сучасній освіті [4]. Це зумовлено тим, що сучасний освітній процес неможливо уявити без використання цифрових технологій та комп'ютерних програмних засобів. Разом з цим, вивчення цифрових технологій в освіті, не тільки підвищує рівень мотивації та результати навчання учнів, а й забезпечує високу продуктивність праці вчителя.

Цифрові технології в освіті створюють сприятливі умови для виходу на новий рівень міжособистісного спілкування, оперативної комунікації в ході спільної продуктивної діяльності, пришвидшення процесів створення та розповсюдження нової

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ПЕДАГОГА В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

інформації, а також розширення доступу до інформації через новітні телекомунікаційні канали.

Чільне місце як інформаційний засіб розвитку інноваційної компетентності педагога у посідають *енциклопедичні цифрові ресурси* [2; 4; 5].

Учені-енциклопедисти виокремлюють такі *види науково-інформаційних довідників* [2, с. 75-76.]:

- енциклопедичні словники – це невеликі за обсягом довідники (1-2 томи), що містять виключно основні відомості з певної галузі знань. За цільовим призначенням їх поділяють на наукові, науково-популярні й популярні; за характером інформації – на універсальні, спеціалізовані та регіональні; за принципом розміщення статей – абеткові і систематичні;

- енциклопедії потраковуються як багатотомні великі довідники, що містять найважливіші відомості про різні поняття, подані в алфавітному порядку.

Основними структурними складовими словників та енциклопедій є «*дефініції*» і «*терміни*», які в науковій літературі ще називають «*поняттями*». «*Дефініція*» (англ. *definition*) визначається як «коротке логічне та науково точне визначення (тлумачення) поняття, у якому відбито найістотніші його риси». Дефініції є найвагомішою інформаційною одиницею енциклопедичних видань, що подають сучасний зміст понять без врахування історії зміни їхнього розуміння суспільством. Для найзагальнішого уявлення про зміст поняття користувачеві достатньо ознайомитись лише з дефінітивною інформацією, не читаючи всього тексту статті. У свою чергу, «*термін*» (англ. *term*) – це слово або словосполучення, що позначає чітко окреслене поняття певної галузі науки, суспільного життя, основними ознаками якого є системність, наявність дефініції, тенденція до однозначності у межах термінології певної галузі, стилістична нейтральність, точність семантики та інформативність [6, с. 55].

Цифрова трансформація світового суспільства ХХІ ст. спричинила модернізаційний поштовх у всіх галузях знань, зокрема й в енциклопедистиці, що ознаменувалось повсюдною появою і популярністю використання електронних енциклопедичних видань. Нині електронна енциклопедистика певною мірою витісняє класичну з її традицією укладання багатотомних книжкових видань та лаконічним стилем укладання матеріалів (скорочення слів, дрібний шрифт, обмежений в кількості і розмірі іконографічний матеріал тощо), тому низка відомих міжнародних видавництв відмовилася від друкованих видань і оприлюднюють їх лише в електронному форматі. Зокрема, з'явилося багато нових енциклопедичних проєктів, що існують винятково в цифровому вигляді і лише в мережі Інтернет [5]. Завдяки використанню цифрових технологій реалізується доступність, демократичність, гнучкість процесу отримання знань.

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ПЕДАГОГА В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

Електронна енциклопедія – це електронне довідкове видання, що містить відомості з однієї, декількох чи усіх галузей знань та практичної діяльності, викладені у вигляді статей із можливим залученням таких елементів мультимедіа, як зображення, анімація, аудіо- та відеоматеріали тощо, а також має зручну (спрощену) систему пошуку та дає змогу переходити з однієї статті до іншої за допомогою гіперпосилань у тексті, розміщене на електронному носіїв інформації або в мережі Інтернет [5]. Таке джерело інформації охоплює найповніший, об'єктивний, достовірний, науково вивіреним довідковий матеріал для задоволення інформаційних потреб педагога.

Серед сучасних веб-орієнтованих національних академічних енциклопедичних ресурсів, що створені установами Національної академії наук України, можна виокремити: 1) електронні версії друкованих енциклопедій («Енциклопедія історії України», «Українська мова: енциклопедія», «Мала гірнича енциклопедія»); 2) формально онлайн енциклопедії – цифрові енциклопедії, представлені для читача у веб-форматі, з можливістю шукати довідковий матеріал завдяки тій чи іншій навігації сайту (згадана вище «Енциклопедія історії України», «Астрономічний енциклопедичний словник»); 3) власне онлайн енциклопедії – окремі енциклопедичні мультимедійні ресурси, що вирізняються власним сайтом, створеним спеціально для енциклопедії («Шевченківська енциклопедія» «Українська мінералогія» – мінералогічна онлайн енциклопедія України», «Електронний архів Михайла Грушевського») [3]. Такі енциклопедії сприяють кращому засвоєнню відомостей про важливі природні, історичні, суспільні події та знань про певні процеси чи явища.

Як зазначає Л. Лупаренко, сучасні електронні енциклопедії є потужними інформаційними ресурсами, покликаними забезпечити користувачів актуальними відомостями, що не обмежені в обсягах та видах презентованої інформації, передбачають наявність гіперпосилань як зовнішніх так і внутрішніх, підтримки мультимедійного контенту (музеї, 3-d тури аудіо книги), фотогалерей та іконографічних матеріалів (фотодокументів, ілюстрацій), відеоматеріалів (документальних і документально-постановочних фільмів), біографічних документів, листування, уможливають інтеграцію із соціальними мережами і календарем, підтримку стрічки новин, коментування і обговорення статей, дозволяють редагувати застарілий контент [5].

Таким чином, сучасні електронні енциклопедії є невід'ємною складовою цифровізації суспільства, що відображають процеси, пояснюють природні та суспільні явища та події, фіксують історичні віхи, у стислій та лаконічній формі роз'яснюють інформацію про певну державу чи окрему галузь знань, а також є важливим і потужним базисом для збереження культурної спадщини певної нації.

Підсумовуючи зазначене вище, відмітимо, що веб-енциклопедія як інформаційний засіб розвитку інноваційної компетентності дає змогу кожному педагогу отримати безкоштовний доступ до науково-достовірних енциклопедичних знань, швидкий і зручний пошук по сайту й тексту завдяки системі навігації та гіперпосиланням, можливість цитування й обміну посиланнями на статті, копіювання та виведення друк потрібного тексту, можливість створення власних та редагування інших статей у енциклопедіях із відкритим доступом. Не менш важливими є наявність мультимедійних матеріалів та безперебійного доступу 24/7.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бирка М. Ф. (2014). Теоретичні основи організації інноваційної діяльності педагога. *Освітній простір. Глобальні, регіональні та інформаційні аспекти*. № 2 (16). С. 9–14.
2. Боряк Г., Папакін Г. (2013). Відкриті енциклопедичні гуманітарні ресурси. *Спеціальні історичні дисципліни*. № 21. С. 3–89.
3. Железняк М. Г., Іщенко О. С. (2021). Онлайн-енциклопедії США як сучасні освітні ресурси. *Інформаційні технології і засоби навчання*. № 84 (4). С. 339–353.
4. Кириленко С. (2023). Інноваційна компетентність – важлива складова педагогічної діяльності сучасного вчителя. *Молодий вчений*. № 6 (118). С. 42–46.
5. Лупаренко Л. А. (2021). Еволюція відкритих електронних науково-освітніх систем і їх використання у вітчизняному освітньому просторі. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки*. № 25, С. 236–272.
6. Матеріали до словника енциклопедичних термінів. (2018). / Т. Березюк, О. Іщенко, М. Железняк, С. Очеретянко та ін. *Енциклопедичний вісник України*. № 10. С. 50–82.
7. Проценко О., Юрочко С. (2015). Інноваційна компетентність педагога: зміст і структура. *Молодь і ринок*. № 5 (124). С. 51–55.
8. Харагірло В. Є. (2018). Сутність і структура готовності до інноваційної діяльності педагогічних працівників закладів професійно-технічної освіти. *Професійна освіта*. № 1 (178). С. 34–38.

Валько К. В., Кузьмич В. І., Кузьмич Л. В. Савченко О. Г.*

ФОРМУВАННЯ ПОНЯТТЯ ПЛОСКОГО РОЗМІЩЕННЯ ТОЧОК У ПРОСТОРІ, З ВИКОРИСТАННЯМ ЕЛЕМЕНТІВ МЕТРИЧНОЇ ГЕОМЕТРІЇ

У статті розглядаються методи та засоби формування поняття плоского розміщення точок простору у здобувачів загальної середньої освіти, які навчаються у профільних класах з поглибленим вивченням математики. Наводяться основні поняття метричної геометрії, означення прямолінійного та плоского розміщення точок метричного простору, поняття кута, як упорядкованої трійки точок цього простору, кутової

*© Валько К. В., Кузьмич В. І., Кузьмич Л. В. Савченко О. Г.